

Examenopgaven VMBO-GL en TL

2003

tijdvak 2
woensdag 18 juni
09.00 - 11.00 uur

MAATSCHAPPIJLEER 2 CSE GL EN TL

MAATSCHAPPIJLEER VBO-MAVO-D

Dit examen bestaat uit 42 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 57 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten maximaal behaald kunnen worden.

● **Meerkeuzevragen**

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

POLITIEK

- 1p ● 1 Rond verkiezingstijd zie je regelmatig de bekende lijsttrekkers in televisieprogramma's verschijnen.
Bij de gemeenteraadverkiezingen van 2002 discussieerden Rob Oudkerk van de PvdA en Pim Fortuyn van Leefbaar Rotterdam met elkaar over het te voeren beleid.
Welke functie van de massamedia staat in dit soort programma's centraal?
A de commerciële functie
B het controleren van politici
C meningsvorming bij de kijker

cartoon 1

bron: *Excellentie van Carsten Graabaek*

- 1p ○ 2 Ambtenaren spelen bij de voorbereiding van besluiten een belangrijke rol.
→ Maak, gebruikmakend van cartoon 1, duidelijk waarom dit zo is.

tekst 1

Tijdelijke vervanging van zwangere Kamerleden

Den Haag- Het kabinet wil de Grondwet zodanig wijzigen dat Kamerleden, regionale en lokale volksvertegenwoordigers zich maximaal zestien weken kunnen laten vervangen wegens zwangerschap of langdurige ziekte. Op dit moment is dit niet mogelijk.

bron: de Gelderlander van 6 oktober 2001

- 1p ● 3 In tekst 1 is sprake van een nieuw wetsvoorstel. Hieronder volgt een aantal stappen in het proces om tot een nieuwe wet te komen.
- 1 Minister houdt debat met de Tweede Kamer.
 - 2 Eerste Kamer stemt over het wetsvoorstel.
 - 3 Wet wordt gepubliceerd in de Staatscourant.
 - 4 Tweede Kamer stemt over het wetsvoorstel.
 - 5 Minister maakt wetsvoorstel.
 - 6 Koningin en verantwoordelijke ministers ondertekenen de Wet.
- Wat is de juiste volgorde bij het tot stand komen van een nieuwe wet?
- A** 1-2-5-6-3-4
B 1-4-5-2-3-6
C 5-1-4-2-6-3
D 5-2-1-4-6-3
- 1p ● 4 De nieuwe wet uit tekst 1 wordt aangenomen. Niet elke gemeente is voorstander van deze wet.
- Mag een gemeente weigeren deze wet in te voeren?
- A** Ja, want de gemeenteraad is de wetgevende macht in een gemeente.
B Ja, want het is de burgemeester die uiteindelijk beslist of de wet wordt ingevoerd.
C Nee, want de koningin kan de gemeente dwingen de wet in te voeren.
D Nee, want de regering en parlement maken wetten die voor alle gemeenten geldig zijn.

SGP op het matje om vrouwenverbod

De SGP heeft een gevoelige tik op de vingers gekregen van de Verenigde Naties, omdat de gereformeerde partij vrouwen discrimineert. Vrouwen mogen van de SGP geen lid worden van de politieke partij. Dit is in strijd met het VN-Vrouwenverdrag.

Volgens de SGP gaat het hier niet om discriminatie, maar zien haar leden op grond van de bijbel een andere roeping voor de vrouw, die niet combineert met lidmaatschap van een politieke partij.

bron: De Telegraaf van 2 oktober 2001

- 1p ● **5** Welke kenmerken van een parlementaire democratie komen in tekst 2 in botsing met elkaar?
- A** 'algemeen kiesrecht' en 'machtenscheiding'
 - B** 'vrije verkiezingen' en 'de vrijheid om een politieke partij op te richten'
 - C** 'vrijheid van godsdienst' en 'gelijkheid van burgers voor de wet'
 - D** 'vrijheid van het oprichten van een vereniging' en 'vrijheid van meningsuiting'
- 1p ● **6** Mannen en vrouwen hebben in Nederland gelijke rechten. In tekst 2 lees je dat vrouwen geen lid mogen worden van één van de Nederlandse politieke partijen. Is het probleem uit tekst 2 door middel van een compromis op te lossen?
- A** Ja, als de SGP besluit dat vrouwen wel op de partij mogen stemmen.
 - B** Ja, als de SGP vrouwen toch de mogelijkheid geeft lid te worden.
 - C** Nee, want één van de betrokken groepen zal ongelijk krijgen.
 - D** Nee, want het is logisch dat vrouwen geen lid mogen worden van een politieke partij.

Duitsland 1933

De Duitse journalist Sebastian Haffner was rechter in opleiding toen de nazi's in 1933 in Duitsland de macht grepen. In zijn biografie doet hij verslag van de gang van zaken in de rechtbank: "De joodse raadsheer in ons college was er natuurlijk niet meer. In zijn plaats zat in ons college een jonge, blonde, spraakzame kantonrechter met rode wangen. Er werd gefluisterd dat hij een hoge rang bij de SS had. Hij groette met het strekken van de arm en een schallend 'Heil Hitler'. Met luide stem hield hij voordrachten over het feit dat het oude wettelijke recht moest wijken. Hij las zijn oude collega-rechter de les dat men meer naar de zin en niet naar de letter van de wet moest kijken. Achter dat gezwets stond nu de staatsmacht; erachter dreigde ontslag wegens gebrek aan nationaal-politieke betrouwbaarheid, een brodeloos bestaan, concentratiekamp ..."

bron: Het verhaal van een Duitser, Sebastian Haffner, Mets en Schilt, Amsterdam 2001

- 2p ○ 7 → Geef naar aanleiding van tekst 3 aan waarom Duitsland na 1933 geen rechtsstaat meer genoemd kon worden. Geef hierbij twee argumenten.

tekst 4

Korthals wijt vrijlating Algerijn aan rechtbank

De vrijlating van een Algerijn die in Rotterdam was opgepakt op verdenking van terroristische handelingen, is te wijten aan de vreemdelingenkamer van de rechtbank in Haarlem. Dit schrijft minister Korthals (Justitie) in een brief aan de Tweede Kamer. De minister gaf aan niet blij te zijn met deze zaak. De Kamer zou vanmiddag een debat aan de zaak wijden. Gisteren werd duidelijk dat de Algerijn vorige week door de vreemdelingenkamer van de Haarlemse rechtbank in vrijheid was gesteld.

naar: NRC Handelsblad van 11 oktober 2001

- 1p ● 8 Tussen welke twee staatsmachten herken je een conflict in tekst 4?
- A de controlerende en de rechterlijke macht
 - B de uitvoerende en de rechterlijke macht
 - C de uitvoerende en de wetgevende macht
 - D de wetgevende en de rechterlijke macht

tekst 5

Inenten adoptiekind kan niet worden geëist

De eis van een aantal adoptieorganisaties dat toekomstige adoptie-ouders moeten zijn ingeënt tegen polio, heeft geen wettelijke basis. Dat heeft Kamerlid en kersverse adoptievader, mr. C. G. van der Staaij, te horen gekregen in een briefwisseling met het ministerie van Justitie. De eis voor poliovaccinatie mag officieel niet worden gesteld.

Volgens Van der Staaij is de laatste tijd in Nederland het gehele personen-en familierecht op de schop gegaan. Zo is adoptie door homoparen in het kielzog van het homohuwelijk mogelijk gemaakt. Hij heeft hier nog steeds grote bezwaren tegen.

bron: Reformatorisch Dagblad van 29 oktober 2001

- 1p ● 9 Van welke politieke stroming zal het Kamerlid uit tekst 5 afkomstig zijn?
- A de christen-democratische stroming
 - B de extreem-rechtse stroming
 - C de liberale stroming
 - D de sociaal-democratische stroming

tekst 6

Van Aartsen: Kamer moet regering vertrouwen

De Tweede Kamer moet de regering op haar woord geloven dat het bewijsmateriaal over de betrokkenheid van Osama bin Laden bij de terreuraanslagen van 11 september 2001 in de Verenigde Staten overtuigend was.

Dat zei minister Van Aartsen (Buitenlandse Zaken) donderdag. D66 en GroenLinks hebben daar grote moeite mee en willen vertrouwelijk geïnformeerd worden over de bewijzen.

bron: de Volkskrant van 4 oktober 2001

- 1p ● 10 Van welke taak moet de Kamer in tekst 6 van de minister afzien?
- A het controleren van de regering
 - B het indienen van moties
 - C het stellen van vragen
 - D het voeren van oppositie

tekst 7

Leefbaar Nederland voor het eerst bijeen

De leden van de partij Leefbaar Nederland, voor het eerst in congres bijeen, aanvaardden het 25-punten-programma, met daarin stellingen als 'een laptop voor elke scholier', 'wapenbezit aanpakken' en 'ruimte maken voor sport op straat'.

Een speciale commissie werkt het een en ander de komende maanden uit.

naar: de Volkskrant van 11 juni 2001

- 1p ● 11 Welke taak van een politieke partij herken je in tekst 7?
- A Het formuleren van ideeën om te komen tot een partijprogramma.
 - B Het leveren van mensen voor politieke functies.
 - C Het overnemen van standpunten van maatschappelijke organisaties.
 - D Het uitoefenen van invloed op mensen in politieke functies.

tekst 8

Partij wil af van de gemeentelijke ozb

De ... wil de onroerendezaakbelasting (ozb) die burgers en bedrijven jaarlijks aan hun gemeente moeten betalen in de volgende regeerperiode volledig afschaffen. De maatregel, waarmee een forse lastenverlichting van maar liefst 2,5 miljard euro is gemoeid, levert een gemiddeld huishouden een netto voordeel van 225 euro per jaar op.

Dat blijkt uit het verkiezingsprogramma dat vandaag wordt gepresenteerd en waarin voor totaal 4,2 miljard euro aan lastenverlaging wordt gepresenteerd.

naar: De Telegraaf van 16 oktober 2001

- 1p ● 12 Welke partij, die streeft naar een lagere belastingdruk, moet op de puntjes in tekst 8 worden ingevuld?
- A ChristenUnie
 - B PvdA
 - C SP
 - D VVD

tekst 9

Greenpeace bezet schip met 'fout' hout

Leden van Greenpeace vragen de politiek actie te ondernemen tegen de invoer van tropisch hardhout. Met de bezetting van het houttransportschip wil Greenpeace duidelijk maken dat het niet goed gaat met de nog bestaande tropische regenwouden.

naar: Trouw van 5 maart 2002

- 2p ○ 13 Via het lidmaatschap van een maatschappelijke organisatie kunnen burgers invloed uitoefenen op het proces van politieke besluitvorming.
- Noem nog twee mogelijkheden die burgers hebben om invloed uit te oefenen op politieke besluitvormingsprocessen.

- 1p ● 14 Niet elke maatschappelijke groepering heeft evenveel invloed op het politieke besluitvormingsproces.
Hieronder volgen drie uitspraken.
Maatschappelijke organisaties verschillen in de mogelijkheden om invloed uit te oefenen op grond van:
- 1 Het aantal leden van de organisatie.
 - 2 Het zitting hebben in adviesorganen van de overheid.
 - 3 Het beschikken over voldoende kennis van zaken.
- Welke uitspraak is juist of welke uitspraken zijn juist?
- A alleen 1
 - B alleen 2
 - C alleen 3
 - D 1 en 2
 - E 2 en 3
 - F zowel 1, 2 als 3

tekst 10

Aanhoudingen in Den Haag

In Den Haag zijn zaterdagmiddag en in de loop van de avond aanhoudingen verricht die waarschijnlijk verband houden met een politieke bijeenkomst. Het ging mogelijk om een bijeenkomst van het Stormfront, een radicale splintergroepering. Ook werden folders rondgedeeld met de oproep lid te worden van het Stormfront.

De politie rekende een 31-jarige Hagenaar in omdat hij de Hitlergroet had gebracht. Een 30-jarige man werd aangehouden toen hij een klacht kwam indienen tegen de aanhouding van een van de anderen. De politie pakte hem op omdat hij agenten discrimineerde.

naar: Reformatorisch Dagblad van 15 oktober 2001

- 1p ● 15 Tot welke politieke stroming behoort het Stormfront?
- A de democratische
 - B de extreem-linkse
 - C de radicaal-liberale
 - D de rechts-extremistische

- 3p ○ 16 Het is in het verleden voorgekomen dat bijeenkomsten van politieke partijen werden verboden. De burgemeester van een gemeente heeft de bevoegdheid om dit te doen. Stel je voor dat het Stormfront in jouw gemeente een demonstratie wil houden. De partij vraagt toestemming aan de burgemeester om dat te mogen doen. Jij bent de burgemeester van die gemeente. Voordat je een beslissing neemt, wil je overleg voeren met een aantal betrokkenen.

→ Noem twee betrokken groeperingen met wie je overleg wilt voeren. Neem een beslissing: mag de demonstratie wel of niet doorgaan en waarom?

Doe het zo:

- 1 De twee betrokken groeperingen zijn: ...
- 2 Mijn beslissing is ..., omdat ...

cartoon 2

bron: Splinter door Paul Custers

- 1p ● 17 Is er in cartoon 2 sprake van een politiek probleem?
- A Ja, want de politiek is de baas van de politie.
 - B Ja, want dit is een ongewenste situatie waar de overheid iets aan moet doen.
 - C Nee, want de politiek mag zich niet met individuele personen bemoeien.
 - D Nee, want iemand mag zelf weten of hij drinkt.

tekst 11

Tros-voorzitter woest op politiek

Tros-voorzitter Karel van Doodewaerd is woest op de politiek en de commerciële omroepen. Deze verwijten de publieke omroep te veel aan amusement te doen. "Onzin", meent de Tros-voorzitter. "Wij maken ook educatieve programma's, maar steken die in een amusant jasje."

naar: *Algemeen Dagblad van 30 oktober 2001*

- 1p ● **18** Hieronder volgt een drietal mogelijkheden voor de TROS om inkomsten te verkrijgen:
- 1 haar leden
 - 2 de reclame
 - 3 de belasting
- De juiste mogelijkheid of de juiste mogelijkheden zijn:
- A alleen 1
 - B alleen 2
 - C alleen 3
 - D alleen 1 en 2
 - E alleen 2 en 3
 - F zowel 1, 2 als 3
- 1p ● **19** In tekst 11 wordt de publieke omroepen een verwijt gemaakt. Op grond waarvan kan de politiek de omroepen een verwijt over de programmering maken?
- Op grond van de eisen die
- A in de Mediawet worden gesteld.
 - B in de Programmawet worden gesteld.
 - C in de Wet op het Kijk-en Luistergeld worden gesteld.
 - D worden gesteld door de Tweede Kamercommissie voor omroepzaken.
- 1p ● **20** In tekst 11 wordt gesproken over publieke en commerciële omroepen. In welk rijtje staan **alleen** commerciële omroepen?
- A BNN, AVRO, RTL4 en KRO
 - B RTL5, TMF, SBS 6 en NET 5
 - C SBS 6, YORIN, VPRO en V8
 - D YORIN, VARA, CNN, TELEAC
- 2p ○ **21** In tekst 11 staat dat de politiek zich bezighoudt met de inhoud van de programma's van de publieke omroepen.
- Geef twee redenen waarom de overheid zich bemoeit met de massamedia.

- 1p ● 22 De snelle technologische ontwikkelingen hebben hun weerslag gehad op de massamedia. Hieronder volgen drie uitspraken:
Door de snelle technologische ontwikkelingen
- 1 is de concurrentie bij de media toegenomen.
 - 2 is er een gevarieerder aanbod gekomen van programma's.
 - 3 zijn boeken een belangrijke rol gaan spelen bij de informatieoverdracht.
- Welke uitspraak is juist of welke uitspraken zijn juist?
- A alleen 1
B alleen 2
C alleen 3
D 1 en 2
E 1 en 3
F 2 en 3

- 1p ● 23 Uit een onderzoek blijkt dat
- 1 het NOS-journaal als de meest betrouwbare nieuwsbron wordt gezien.
 - 2 het RTL4-nieuws en het SBS 6-nieuwsprogramma wat betrouwbaarheid betreft ruim achterblijven.
- Welke conclusie kun je trekken uit het onderzoek?
- A Het NOS-journaal brengt het nieuws als eerste.
B Het NOS-journaal wordt als het meest objectief gezien.
C Het NOS-journaal richt zich op een bepaalde doelgroep.
D Publieke omroepen zijn beter dan commerciële omroepen.

tekst 12

- 1p ● 24 In het kader van tekst 12 zie je de namen van vijf verschillende kranten. Als deze kranten samen zouden gaan tot één krant, dan zou de overheid deze fusie verbieden door gebruik te maken van de ... (1) ... om de ... (2) ... in stand te houden. Welke woorden moeten op de puntjes worden ingevuld?

1	2
A Mediawet	pluriformiteit
B Wet op de Bedrijfsfondsen	persvrijheid
C Wet op het Omroepbestel	vrijheid van meningsuiting
D Wet op het Strafrecht	vrijheid van drukpers

tekst 13

Voorlichters: journalisten gaan verkeerd te werk

In de berichtgeving lijkt, naast de feitelijke inhoud van het beleid, het oproepen van een beeld belangrijker te worden. Toegenomen onderlinge concurrentie en omloopsnelheid leiden tot het zonder meer overnemen van berichten die in andere media als nieuws worden gepresenteerd. Er wordt nauwelijks geluisterd naar betrokkenen. De kritiek van de Voorlichtingsraad op de parlementaire journalistiek is hard.

naar: de Volkskrant van 31 augustus 2001

- 1p ● **25** Welk criterium voor zorgvuldige journalistieke berichtgeving komt volgens de Voorlichtingsraad in gevaar?
- A** actuele berichtgeving
 - B** belangstelling van het publiek
 - C** creëren van 'mediahypes'
 - D** hoor en wederhoor

tekst 14

Reclame

Je hoeft je toch niet te laten inpakken door de reclame.
B. schudt zijn hoofd: "Je kunt er niet aan ontsnappen. Elke advertentie doet je geloven dat je vrij bent om te kiezen. Achter die billboards zit maanden denkwerk om de consument te doen gehoorzamen. De reclamejongens bepalen wat er bij mij in de koelkast ligt."

bron: Vrij Nederland van 12 september 2001

- 1p ● **26** Welke beïnvloedingstheorie van de massamedia herken je in tekst 14?
- A** de agendatheorie
 - B** de media als betekenisverleners
 - C** de selectieve-perceptietheorie

- 1p ● 27 De media vervullen een belangrijke rol in het overbrengen van waarden. Dit gebeurt onder andere in soaps.
Wat wordt er met waardenoverdracht van de media bedoeld?
- A Het laten zien van ongeschreven regels die iedereen moet opvolgen.
 - B Het opvolgen van wetten die in de samenleving van kracht zijn.
 - C Het overbrengen van opvattingen over wat in de samenleving of groep belangrijk is.
 - D Regels geven hoe je moet leven.

tekst 15

Netelenbos trekt kort geding tegen VARA in

Minister Netelenbos (Verkeer) trekt het kort geding tegen de VARA in. Ze wilde de omroep dwingen de namen bekend te maken van ambtenaren van Rijkswaterstaat die bij fraude in de bouw betrokken zouden zijn. Oud-medewerker Bos van bouwbedrijf Koop Tjuchem heeft de minister dinsdag schriftelijk laten weten de namen te zullen prijsgeven. Daardoor is het kort geding tegen de VARA, dat woensdag zou dienen, niet meer nodig. Het VARA-programma Zembla, dat de schaduwboekhouding openbaarde en ook over de namen van de ambtenaren beschikt, ging niet in op de eis van Netelenbos haar de namen te verstrekken.

bron: Trouw van 20 november 2001

- 1p ● 28 Waarvan is het VARA-programma uit tekst 15 een voorbeeld?
- A de invloed van commerciële belangen bij de media
 - B de invloed van de media op de politieke agenda
 - C de theorie van de selectieve perceptie
 - D het ondemocratisch handelen van de minister

Condoleance-site op internet voor Sylvia Millecam

Groningen- Sylvia Millecam wordt herdacht op het internet. Verschillende condoleance-sites hebben een speciaal register geopend. Op onder meer www.condoleance.nl en www.icondolement.com kunnen mensen steun betuigen aan vrienden en nabestaanden.

bron: De Gooi-en Eemlander van 20 augustus 2001

- 1p ● **29** Er bestaat discussie over de vraag of internet onder de massacommunicatiemiddelen valt of niet.
Welk kenmerk van internet herken je in tekst 16 dat juist **geen** kenmerk is van een massacommunicatiemiddel?
- A Bij internet is tamelijk directe communicatie mogelijk en bij massacommunicatiemiddelen niet.
 - B Internet is gericht op grote groepen mensen en massacommunicatiemiddelen niet.
 - C Internet richt zich op veel verschillende mensen en massacommunicatiemiddelen niet.
- 1p ● **30** Massamedia vervullen verschillende functies.
Welke functie van de krant herken je in tekst 16?
- A de amusementsfunctie
 - B de informatieve functie
 - C de opiniërende functie
 - D de reclamefunctie
- 1p ● **31** Hieronder volgen twee beweringen.
- 1 Populaire kranten richten zich op de meerderheid van de bevolking.
 - 2 Populaire kranten brengen met name serieus nieuws, politieke achtergronden en hebben veel ruimte voor opinie en commentaar.
- Welke bewering is juist of welke beweringen zijn juist?
- A geen van beide
 - B alleen 1
 - C alleen 2
 - D zowel 1 als 2

tekst 17

Publieke omroep ziet toekomst in internetsite

De publieke omroep moet fors investeren in internet, een aparte 24-uurs nieuwszender en liefst ook nog een kunstkanaal. De Raad van Bestuur van de NOS legt plannen hierover maandag voor aan de Raad van Toezicht, die zich erover mag uitspreken.

bron: de Volkskrant van 19 september 2001

- 1p **32** Een taak van de NOS is het coördineren van de programma's van de verschillende omroepen. Een andere taak is de verzorging van teletekst. In tekst 17 wordt gesproken over het opstarten van een 24-uurs nieuwszender.
→ Onder welke taak van de NOS valt de nieuwe zender uit tekst 17?

tekst 18

Nederlands Dagblad

Gereformeerde ochtendkrant voor christelijk Nederland

- 1p **33** Door welke omroepen zullen de lezers van de krant uit tekst 18 zich aangesproken voelen?
- A** BNN en KRO
 - B** NCRV en EO
 - C** VARA en AVRO
 - D** VPRO en TROS

Exact tien jaar geleden werd de eerste versie van de TDM voorgesteld, toen nog uitgerust met een 850 cc metende staande twin. Meteen werd ook een nieuw segment gecreëerd, dat van de 'New Sports' motorfiets. Hoe dat begrip in de afgelopen jaren is geëvolueerd en welke invulling Yamaha daar met de nieuwgeboren TDM 900 aan geeft, mochten wij uitvlooien op het perfecte asfalt van Fuerteventura.

In het decembernummer van Computer! Totaal vindt u een test van vijftien 19-inch monitoren. Alle specificaties daarvan hebben we hier online staan.

bron: ... van december 2001

bron: ... van december 2001

- 1p ● **34** Waar richten tekst 19 en tekst 20 zich op?
- A** op verschillende doelgroepen
 - B** op verschillende identiteiten
 - C** op verschillende opleidingsniveaus
 - D** op verschillende sociale klassen

tekst 21

Dijkstal: Armoede is voorbij

"Er is geen echte armoede meer in Nederland". Dat zei VVD-leider Dijkstal zaterdag op de VVD-partijraad. Hij verwees naar de internationaal geaccepteerde definitie van armoede. Dijkstal sloot zich daarmee aan bij directeur P. Schnabel van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). Op het jubileumcongres van de Sociaal Economische Raad zei Schnabel vorige week dat Nederland in toenemende mate luxeproblemen zal krijgen, nu nog maar één op de tien huishoudens hoeft rond te komen van een minimuminkomen. Dijkstal meent dat er nog wel problemen zijn in de grote steden, maar die zijn voornamelijk te wijten aan de 'armoedeval': het probleem dat mensen die gaan werken allerlei subsidies verliezen waarvan zij als uitkeringsgerechtigden nog wel profiteerden. Financieel zijn ze daardoor nauwelijks beter af. De VVD wil daarom het verschil tussen uitkering en loon uit arbeid vergroten. De VVD-leider ergert zich groen en geel aan fractievoorzitters Rosenmöller (GroenLinks) en Marijnissen (SP). CDA-leider De Hoop Scheffer doet er soms ook een beetje aan mee. De drie doen het voorkomen alsof Nederland wat betreft onderwijs en zorg nauwelijks het niveau van een derdewereldland te boven komt. Zij kunnen daarvoor geen enkel bewijs aandragen. Integendeel: het SCP geeft een zeer gunstig beeld van de ontwikkelingen in onderwijs en zorg. Het gaat steeds beter. Dijkstal vindt dat de oppositiepartijen 'de bevolking voor de mal houden'.

tekst 22

Armoede onder kinderen dreigt verder toe te nemen

Door Jan de Wit, Tweede-Kamerlid voor de SP

Vijf jaar paars armoedebeleid hebben niet geleid tot minder armoede. Erger nog: het aantal kinderen dat in armoede opgroeit is toegenomen en dat betekent onder andere een slechtere gezondheid en lagere schoolprestaties. Deze kinderen lopen een achterstand op die ze waarschijnlijk nooit meer in zullen lopen. Volgens Hans Dijkstal van de VVD bestaat armoede niet in Nederland. Maar hoe wil hij het dan noemen als uit onderzoek blijkt dat 82 procent van de kinderen in gezinnen die van een inkomen op bijstandsniveau moeten rondkomen door geldgebrek niet op vakantie, noch een dagje uit kan? Of dat 70 procent van de ouders zich onvoldoende goede kleding voor hun kinderen kan veroorloven of dat een kwart niet dagelijks warm eten kan betalen! Het aantal huishoudens dat van een minimaal inkomen moet leven is alleen maar toegenomen. Ondanks de stijgende werkgelegenheid en het paarse armoedebeleid is daar sinds 1995 geen kentering in gekomen. Alleen werken er nu meer mensen voor datzelfde sociaal minimum. Het betreft in totaal ruim 10 procent van het aantal huishoudens. Binnen deze groep is het aantal eenoudergezinnen - en dus het aantal kinderen - flink gestegen. Deze kinderen worden direct aan het begin van hun leven met ongelijke kansen op achterstand gezet. De minister van Sociale Zaken weigert echter categorisch om de bijstandsuitkering structureel te verhogen. Dat zou ten koste gaan van de prikkel om te werken. De bonden hebben om een verhoging van de uitkeringen gevraagd. Zelfs Unicef heeft de armoede onder kinderen in Nederland opgemerkt en een verhoging van de laagste inkomens voorgesteld.

naar: het Algemeen Dagblad van 16 oktober 2000

naar: het Rotterdams Dagblad van 29 november 2000

Grondwet artikel 23

De bestaanszekerheid der bevolking en spreiding van welvaart zijn voorwerp van zorg der overheid.

De wet stelt regels omtrent de aanspraken op sociale zekerheid.

Nederlanders hier te lande, die niet in hun bestaan kunnen voorzien, hebben een bij de wet te regelen recht op bijstand van overheidswege.

- 2p ○ **35** → Geef twee redenen waarom het armoedeprobleem gezien kan worden als een maatschappelijk vraagstuk.
- 2p ○ **36** In één van de drie teksten (21, 22, 23) komt het politiek-juridisch aspect zeer duidelijk tot uiting. In de andere twee teksten is van dit aspect ook sprake.
→ In welke tekst komt het politiek-juridisch aspect het **meest** naar voren en geef één voorbeeld uit één van beide andere teksten.
Doe het zo:
Het meest in tekst ...
Voorbeeld uit een andere tekst ...
- 3p ○ **37** Uit tekst 22 blijkt dat er verschillende groeperingen betrokken zijn bij het armoedevraagstuk. Twee van die groeperingen zijn kinderen en politieke partijen.
→ Noem een derde groepering uit tekst 22 die betrokken is bij het armoedevraagstuk. Geef van deze groepering aan of ze **meer / minder** machtsmiddelen heeft dan politieke partijen om wat aan het armoedevraagstuk te doen. Licht je antwoord toe.
Doe het zo:
Een derde groepering is: ...
Deze groepering heeft ... machtsmiddelen dan politieke partijen.
Mijn argument hierbij is: ...
- 1p ● **38** In welke fase van het politieke besluitvormingsproces zit het probleem volgens **de bonden?** (tekst 22)
A (h)erkennen van problemen, wensen of behoeften
B vergelijken of afwegen van wensen of behoeften
C beslissen over problemen
D besluiten uitvoeren

- 4p ○ 39 In tekst 21 en 22 zijn standpunten van verschillende politieke stromingen te herkennen.
→ Welke politieke stromingen herken je vooral in tekst 21 en in tekst 22? Geef bij elke politieke stroming een standpunt ten aanzien van het armoedebeleid om je antwoord te verklaren.

Doe het zo:

In tekst 21 herken ik de ... stroming en een standpunt is ...

In tekst 22 herken ik de ... stroming en een standpunt is ...

- 1p ● 40 Iedereen bekijkt de werkelijkheid op zijn eigen manier. Zo ook dhr. H. Dijkstal in tekst 21 en dhr. J. de Wit in tekst 22.

Waardoor komen zij tot een totaal verschillende mening over het armoedeprobleem in Nederland?

- A vanwege de beïnvloeding van de massamedia
- B vanwege de multi-step-flow-theorie
- C vanwege het objectief kunnen waarnemen van de werkelijkheid
- D vanwege hun selectieve waarneming en inpassing in hun referentiekader

tekst 24

Cijfers

Mensen met een uitkering hebben sinds 1977 bijna een kwart minder te besteden, terwijl betaald werkenden er op vooruit gegaan zijn.

In 1996 zaten in Nederland 655.000 huishoudens (1,2 miljoen personen) op een inkomen op of rond het sociaal minimum. Dat is 10,6% van de huishoudens.

Wanneer men het minimumniveau van 1979 als maatstaf aanhoudt voor 1996, zaten er 973.000 huishoudens (1,9 miljoen mensen) op een inkomen onder dat niveau.

De inkomensongelijkheid is vooral in de periode 1985 tot 1990 toegenomen. In de periode 1977 – 1985, waarin de economie stagneerde, gingen mensen met een uitkering er verhoudingsgewijs twee-en-een-half keer zo veel op achteruit als betaald werkenden. In de afgelopen jaren is de inkomensongelijkheid verder toegenomen, terwijl de economie floreert.

Het aantal mensen met een minimuminkomen dat op vakantie gaat, daalde tussen 1985 en 1995 van 58% naar 40%.

- 3p ○ 41 In de teksten 21 en 22 staan verschillende uitspraken.
→ Welke tekst komt het meest overeen met de cijfers uit tekst 24? Geef twee uitspraken uit tekst 21 of 22 als argument.

Doe het zo:

De meeste overeenkomst is er met tekst ...

Uitspraak 1 ...

Uitspraak 2 ...

- 2p ○ 42 Iedereen heeft zijn mening over armoede en armoedebeleid in Nederland. Gebruik de vier teksten nogmaals als bron, maar andere informatie die je hebt, mag je ook gebruiken.
→ Wat is jouw beargumenteerde standpunt over het armoedebeleid in Nederland? Geef je standpunt in minimaal 30 woorden tot maximaal 60 woorden en gebruik twee verschillende argumenten voor jouw standpunt.